

Any I Núm. 10

6 Mars 1908

DE TOTS COLORS

REVISTA POPULAR

Redacció y Administració

PASSATGE DE MERCADER, 10, INTERIOR

Sortirà cada Divendres

Suscripció: dues pessetes trimestre

Numero solt: quinze centims

«LA CAMPANA SUBMERGIDA»
(PORTADA DEL PROGRAMA),
DIBUIX DE VOGLER.

PUBLICA 24 PÀGINES
DE FOLLETI. ÚLTIM
PLECH (16 PAG.) DE
LA LLANTIA DEL
ODI. III PLECH (8 PAG.)
DE LA FORTUNA
BOJA. MOLT AVIAT:
PAPÀ MINISTRE.

15 cèntims

ELS MESTRES CONTISTES

PERIPECIES D'UN RELLOTGE DE BUTXACA

PER

Ivan Tourgenieff

(Continuació)

X

El meu pare havia tingut molt temps una bona amistat ab un funcionari retirat qui's deya Latkin. Aquet era petit d'estatura y coixejava una mica. Era un ser miserable, poruch, extravagant, un d'aquets que son, segons diu el poble, deixats de la mà de Deu. Igual que'l meu pare y que en Nastassi, era agent de negocis. No tenia tracte, al parlar se li enredaven les idees deixant confusa l'expressió, no tenia gota de confiança en sí mateix, y sent aixís y no poguent lliensarse a obrar lliurement, comptava ab tot y per tot ab el meu pare. La seva escritura era confosa y embrollada, talment que les paraules s'enfilessin les unes ab les altres; coneixia tota mena d'usos y costums, tots els reconys y reconets del còdich y tots els secrets tècnichs del vocabulari jurídic y administratiu. Concertat ab el meu pare, empenien abdos continuats negocis, partintse les pèrdues y les ganancies. Semblava que res del mon hauria pogut trencar la seva associació y amistat. Y ab tot, aquet somni va esvaïrse un jorn, casibé per sempre més. Una discussió fou la que va deslligar d'una manera fatal la seva vella associació. Si en Latkin no hagués fet res més que perjudicar materialment al meu pare, ben segur que aquet no haguera guardat per ell, altre mena d'odi que'l que sentia per en Nastassi, y fins potser ni a això hagués arribat. Però en Latkin, baix l'influencia de qui sab quin secret sentiment d'enveja, o de ràbia, o qui sab

si per un excés excrupulós, havia «denunciat» el meu pare a un rich client d'abdos, qui era comerciant, y havia fet que obris els ulls, a propòsit d'una empresa que devia rendir un molt crescut y profitós guany al meu pare. Y encara que la seva pèrdua fos important, no siguié pas per la pura qüestió dels diners per lo que el meu pare s'irrità en gran manera contra d'ell. Fou per la traïció, car no pogué perdonarli ni un punt la seva perfidia.

«Veusaquí que aquet bon home no 'ns havia pas mostrat la seva bondat fins ara», no parava d'exclamar el meu pare, tremolant de cap a peus, empés per la ràbia, y fent sorollar les dents, talment que hagués tingut febre. Jo me trobava dintre la cambra y aixís vaig ser testimoni d'aquesta escena.—«Molt bé! D'ara endavant tot es acabat entre nosaltres. Vos no posareu els peus a casa meua y jo per la meua part tampoch entraré en la vostra. Teniu la consciencia massa fina per venir ab nosaltres, y es precis que'ns separèm, però vos adverteixo que siguent com sou, viureu mes pobre que una rata». Prou en Latkin va suplicar, prou va humiliarse, encorvantse fins a tocar a terra, prou volgué explicar els motius que havia tingut: «Consideredu, mormolava ab por, que no he pas obrat, mogut per l'interés, car jo mateix m'he segat l'herba sota'ls peus». Tot fou en va.

El meu pare va restar inexorable. En Latkin ja no va tornar a la casa nostra y y semblà que la sort s'encarregava de fer complir el darrer vot del meu pare.

Poch temps després de la ruptura, esdevinguda alguns mesos avans del començament d'aquet conte, la dòna d'en Latkin va morir d'una llarga malaltia; en un sol dia, la seva segona filla, qui totjust tenia tres anys, devingué sorda y muda després d'un gran esglay, car un aixàm d'abelles s'era posat sobre el seu cap. El mateix Latkin, tingué un atac de feridura y aixís caigué de sobte en la miseria més desvalguda y afrosa. Tant, que semblava mentida com podia arribar a mantenir-se. Habitaba una mitg enrunada cabana, als afores de la vila; Raïssa, la seva filla gran, qui vivia ab ell, cuidava de les pobríssimes feines de la casa.

XI

Mentres l'amistat del seu pare ab el meu va durar, Raïssa era constantment a casa nostre; sovint passava els dies devora la meva tia, cosint y filant ab sos hermosos dits, llarchs y àgils. Era alta y esbelta, ab dolsos ulls, negres y inteligents y el rostre mince y pàlit. Parlava molt poch, però ab un gran sentit, ab veu harmoniosa, obrint apenes els llavis. Quan somreia—y els seus somriures eren escassos y breus—mostrava les dents blanques y pures com un enfilall d'atmetlles tendres. Encara recordo la gentilesa del seu caminar, acompanyat d'un lleuger gronxament. S'haguera dit, quan baixava l'escala, que caminava serenament sobre un plà nivellat. Y tenia l'habitud de creuar ab dolcesa les mans asobre el pit. Fes lo que fes, qualsevulga cosa que prengué entre les mans, fos tant sols enfilat una agulla o repassar un mocador, apareixia en els seus moviments adorable y graciosa, rodejada d'encant. Se deia Raïssa, però nosaltres l'anomenavem *Llavi-Negre*, car tenia sobre'l llavi superior una gentilíssima taca de naixensa, un pich negre y emporprat, talment que hagués menjat mo-

res madures. Y això, per contes de desfigurarla, li donava un suau encís. Tenia un any més que en David. Jo sentia per ella un gran respecte, però ella parlava molt poch ab mí. Ben al revés, Raïssa y David tenian una profunda amistat, més forta que la que sol existir entre nois de la mateixa etat. Passaven llargues hores ditzoses sense dirse ni un mot. Jo no he trovat may una noia com ella. Posseïa un aire que revelava la concentració de la voluntat, l'energia, y a més quelcom de singularment bó, melancòlich y dols. Després de les baralles hagudes entre les nostres families, la veia de molt tart en tart, car el meu pare, ab una gran duressa, ens havia prohibit d'anar a casa en Latkin y ella per la seva part tampoch venia a casa nostra. Alguna volta la trobàvem per el carrer o a la esglesia, y llavors, Llavi-Negre me produïa una forta impressió, en la que jo l'admirava molt més que no pas la compadía. Portava la seva disort ab molt coratge. «Es una poca cosa» digué un jorn en Noukitch, parlant d'ella. Però, certament, era ben digne de compassió. La seva fisonomia prengué, mica a mica, una expressió de inquietut y desconsol. Els seus ulls varen enclotarse melangiosament, car el pes de la seva desgracia era massa fort per la seva feblesa. En David la veia molt més sovint que jo y fins anava a casa seva. Per això, el meu pare l'havia menassat, però sabia prou be que sobres aquet punt en David no cediria pas. De temps en temps Raïssa compareixia vora a casa nostre, talment que passejés. Ab això coneixia que era arribada l'hora d'entreveures ab en David. Llur conversa, que algunes voltes podia escoltar, girava sempre entorn del mateix objecte. Raïssa feia sapiguer al seu amich les noves miseries que l'aclofaven y demanava consell a n'en David. Jo estava convensut de que en David ho remouria tot per ajudarla, y tenia la seguretat de que un cop

arribats a l'edat del matrimoni, res del mon podria deturar la seva unió.

XII

Va arribar el mes de Juny. El pare d'en David encar no era vingut y nosaltres no rebiem cap mes lletra seva. Se deia que la paràlisi d'en Latkin s'aggravava, que a casa seva morien de fam y no trigaria molt temps a enfonsarse la seva cabana ruïnosa. En David s'era tornat sorrut, malhumorat, buscaracons; sovint, desapareixia y Raissa ja no venia a passejar devora casa. Passant un jorn prop de la pomera que ja coneixeu, vaig esguardar, com de costum, vers el seu indret. Tot seguit vaig veure que la terra que tapava nostre tresor, havia sigut remoguda. Are, hi havia un pilonet de terra allà ahont hi havia hagut un clot, y els vidres [d'ampolla, els trossos de pedres y teules que nosaltres hi havíem deixat, eren mudats de lloch y esgarriats. «Que es això? vaig pensar. Hauràn descobert nostre secret y desenterrat el rellotge?» Però qui fòra d'en David, podria fer això? Qui hauria pogut sapiguer que el rellotge era a n'allà?.. Vaig volguer sapiguer la veritat. L'endemà, llevat a trench d'auba y proveit d'un ganivet, vaig anar al jardí. Al peu de la pomera vaig cavar un sot y un cop prou enfondit vaig enfonsarhi la mà. El rellotge havia desaparegut, l'havien robat!

Tornant a tapar el clot, vaig retornar a casa. Estava rendit. «Segurament, pensava, que en David haurà necessitat el rellotge pera socórrer a la seva estimada y privar que ella y son pare morin de fam. Ab tot, ell bé hagués pogut dir-mho, car jo [de molt bon grat li hauria donat el meu consentiment; però no, l'ha pres d'amagat, ab traidoria, sense tenir confiança ab mi, el seu amich!... Oh! no: no pot excusarse de

cap de les maneres». Me trobava entristit y indignat al mateix temps. Vaig posar cara seria a n'en David; però veient que no se n'adonava de la meua fredor, vaig ferli saber. Ab una gran irritació vaig parlarli del menyspreu que sentia envers aquells qui, tenint un amich y comprenent això que hi ha de sagrat en aquet sentiment que se'n diu amistat, no senten vergonya de ser traidors. Jo deia tot això somrient irònicament, però ni les meves paraules ni el meu somriure produïen efecte sobre en David. A la fi, no vaig poguer més. Vaig demanarli si creia que'l rellotge, després de ser enterrat, havia continuat marcant les hores, o si, al contrari, s'havia parat desseguida:

—Com vols que ho sàpiga?—va respondre en David.—Ves ab que surts, are!

XIII

Un día vaig tornar a casa, passant per un carreró que defugia sempre, car en ell havitava l'odios Noukitch. Evidentment, aquell jorn el destí enmenava els meus passos, car passant vora la finestra oberta d'una taverna, vaig sentir, molt clarament, la veu d'un dels nostres criadets, anomenat Vasili, qui segons costum, s'havia aturat allà per fer la copa. Parlava a grans crits, y el meu nom y el d'en David sorgien molt sovint entre les seves paraules.

—Vos dich que era una gran pensada, deia en Vasili. L'havien enterrat. Tots dos son uns grans xicots, sobretot en David. Un matí, a punta de día, m'havia llevat y, desde la finestra de la meua cambra, esguardava el jardí. De sopte veig als dos nois, cavant un sot al peu de la pomera; en ell hi colguen el rellotge, ab un gran compte, talment que fos una criatura morta al bressol. Després, tapen el clot, dissimulen l'en-

renou de la terra y fugen a correuita.

—Y que has fet tú, Vasili? va demanar-li un que devia ser el seu interlocutor. Has desenterrat el rellotge?

—Ben net que sí. Ja'l tinch dintre'l bagul, però no'l trech may. Hi han hagut masses rahons a casa de resultes de la seva desaparició. Fou en David qui'l prengué de sota'l matalàs del llit de la seva tia.

—Oh! oh!—exclamà l'interlocutor.

—Es un xicot capàs de qualsevol cosa. Per això el tindré amagat, fins a la vinguda del regiment. Ben segur que algún sub-oficial me'l comprarà, o sino me'l jugaré en una partida de cartes.

Sense volguer sapiguer res més, vaig correr a trobar a n'en David.

—Oh, germà meu, vaig dir-li, perdónam. Jo he sigut injust ab tú. Jo t'he espiat, acusat, calumniat, oh, perdónam!

—Qué es això? Qué tens?—digué en David.

—Jo'm pensava que havies desenterrat el rellotge.

—Encara'l rellotge?

—Oh, sí. Jo he pensat que tú l'havies pres pera ajudar als teus pobres amichs; però ara ja se qui ha sigut el lladre: ha sigut en Vasili.

Vaig contarli punt per punt lo que acabava d'oir. Aixís que vaig haver parlat, en David furiós, clogué els punys de ràbia.

—Això no quedarà pas aixís!—exclamà a la fi. Oh! s'ha atrevit a agafar una cosa que no es seva! Espèram un moment; vuy ferte veure de quina manera tracto als lladres.

Varen cridarlos pera anar a taula. No parlàrem res més del rellotge. Però havent menjat, en David va cridar a n'en Vasili y li ordenà que'ns seguís al jardí. La testa d'en Vasili sobressortia per damunt del cap d'en David.

—Vasili Terentef, digué en David

severament, bon punt arribàrem al peu de la pomera, tú has agafat, fa sis setmanes, el rellotge qui era enterrat aquí. Tú no tenies cap dret de ferho. El rellotge no era pas teu. Tórnal desseguida!

En Vasili, volguent negar, mormolà alguns mots.

—Y si no'l volgués tornar?—digué a la fi altivament.

—Ens batrem ab tú l'un darrera l'altre.

En Vasili somrigué.

—Vosaltres barallarvos ab mí? Dos senyorets ab un criat?

En David engrapà a n'en Vasili per el mitg del cos.

—No vuy pas dir una lluita a cop de puny, una lluita de trinxeraires, bramolla. Escóltam bé. Tú tindràs un ganivet, jo un altre. Veurem qui serà'l mes fort. Alexis, continuà imperiosament, vesme a cercar el meu ganivet, aquell ample, qui te'l mànech d'os. El trobaràs sobre la taula. L'altre'l tinch a la butxaca.

En Vasili tingué por. Estava conven-sut de que en David l'estriparia.

—David Yegorytch, va suplicar caient de genolls, no volgueu cometre un assassinat... En quan al rellotge... tot era una broma... Deixèume... Jo vos el tornaré..., però no digueu res al amo.

En David el deixà. Poch temps després retornava en Vasili, portant el rellotge. Silenciosament, l'allargà a n'en David, y al anarsen, el traspasar la porta de casa, varem sentirli exclamar: «M'he escapat d'una ben bona!»

Tornàrem a la nostre cambra. En David posà'l rellotge sobre la taula, plegà els brassos y—oh cosa extranya!—esclatà a riure. Jo no vaig trobar res millor que posarme a riure també.

—Qualsevol diria, féu en David, que may podrèm desternos del rellotge. Positivament, deu estar encantat. Que fem, are?

Que fem?—vaig repetir,—sense sapi-

guer tampoch quin partit deviem pendre.

—Potser que'l tornessim a enterrar? vaig proposar. Potser que'l tiressim al foch?... Y si'l donàvem a n'en Latkin?

—No, res d'això, respongué en David. Vetaquí el meu pensament: Hi ha un comitè de socors que s'ha organitzat per els incendis de Kassimof, ahont totes les cases y les esglésies han sigut destruïdes per un incendi. Dit comitè admet donacions, no solsament diners, sino objectes. Nosaltres donarem aquet rellotge.

—Però els Latkin son ben desgraciats.

—Ja sortiran dels seus treballs. Enviemlo al comitè.

Vàrem posarnos a redactar una lletra que devía acompanyar la nostra donació. Mentres escrivíem, restàvem acotats sobre la taula, abstrèts per la redacció. Ni tant sols oïrem com s'obria la porta y penseu el nostre esglai al alçar la testa. S'havia obert la porta y el meu pare, en

mànigues de camisa, sense corbata, la meua tia ab un hàbit de nit, en Noukitch, en Vasili. Youshka, el cuiner Agapit y un altre criat, entraven dintre la cambra, sorollosament. En Vasili ens havia trahit.

—Pillets!, poques-vergonyes!, cridava el meu pare fora de sí. Per fi us he atrapat.

Y veient el rellotge en les mans de'n David:

—Porta això! Dónam el rellotge desseguida!, bramolà.

Per tota resposta, en David, d'un bot saltà per la finestra y's deixà caure al carrer. Seguint l'hàbitut de fer això que ell feia, vaig seguirlo precipitadament.

—Agafèusle! agafèusle!, cridaren tot seguit.

Però nosaltres corríem bojament; en David devant, jo seguintlo d'aprop y al darrera nostre una tempestat de crits y corredisses espaventoses.

(Seguirà).

SONETS EPIGRAMÀTICHS

A UNA VIOLINISTA

*Tú ets la lluminosa nota colorista
dels salons de marbre, dels salons daurats:
tú portes esfluvís de l'ànima artista
en l'ambient de festa dels llocs perfumats.*

*Els dansants que adoren ta gracia opulenta
de tots els teus ritmes perden el compàs,
y a tots t'ús alagues discreta, rihenta
ofrenant promeses que no compliràs.*

*Y al aire dels bostons de ton violí,
el seu pit batega cansat de sofrir:
el seu pit batega mes tú no hi tens fé;*

*puig per confidencies secretes d'un gnom
intrigant y discol he pogut savè
que en ta indiferencia fas ballà a tothom.*

A SON ARQUET

*Arquet amoixador y enjogassat,
tú que a cada petó fas estremi
les vibradores cordes del violi,
escolta un prech fervent d'enamorat.*

*Jo estimo les esparses que has creat,
que de llur fons sorgeix quelcom diví
quelcom de sobre humà que em fà senti
com uns desitjos íntims de bondat.*

*Arquet enjogassat y amoixador
qui tens el suspirar y el bès sonor,
de gestes suaus y gestes inquietes,*

*que bellament reveles els secrets
d'aquestes cordes que domines tant,
donem un sí potent, llarch y vibrant.*

MANEL FONTDEVILA.

Les paraules de elogi, les exclamacions de entusiasme s'agoten y palideixen davant la sobirana grandesa d'aquella *Campana submergida*, creació colossal de mestre Gerhart Hauptmann. Durant tota la representació l'esperit nostre s'extasia y enlaira y divaga fins a perdre l'esma, de bellesa en bellesa, de grandesa a sublimitat... Y tanta obgecció y tota paraula de fredor se fa impossible davant d'aquell càlit desplegar-se de totes les magnificències de l'art y un no té mes remey que callar y admirar sense reserves el talent poderós del poeta alemany que, com ningú entre els moderns, ens sotraqueja y commou fins a les entranyes...

Espill no us descobrirà *La campana submergida*. Fa anys que corre pels escenaris y fa temps que se la passen de mà en mà erudits y poetes. *Espill* sols us dirà que, cal donar grans merces a l'Adrià Gual y a n'en Salvador Vilaregut que ab tant d'amor y d'acert han conseguit ferla representar dignament entre osaltres, seguint aixís la bella tradició del

Teatre Intim a qui tant deu la cultura catalana.

La campana submergida fou posada en escena divendres passat a Romea, ab dugues decoracions noves de'n Moragas y Alarma. La primera va agradarnos extraordinàriament y no tant la segona: però totes dugues son ben dignes dels aplausos ab que el públic les va rebre.

Els actors de Romea varen posarhi el coll en la interpretació dels respectius personatges. Molt bé la Xirgu. Aquell monòlech ab que comensa l'obra va ser dit magistralment, eminentment. L'encis de *Rautendelein* va penetrarnos desde aquell instant y no va deixarnos pas en tot el desplegar-se de la esquisida figura... La Xirgu serà una gran actriu si segueix estudiant y no pert, pel camí de vanitat, lo que porta recullit pel camí de modestia.

Y que direm de'n Tor? Va fer una creació mereixedora de tota mena de cants. Va estar justissim, aplomat, sobri, salvant a còpia d'art y de trassa els terribles esculls que ofereix la interpretació de l'*Home d'aigua*. En Tor també anirà lluny si, com la Xirgu, no oblida que l'actor no creix a còpia de pretensions, sinó a còpia de treball, de temps, d'estudi...

Respecte als altres, no cal anomenarlos.

particularment. Sense fer res d'extraordinari, varen ajudar a la bona harmonia d'aquell quadro, un dels més esquisits y sugestius que hem pogut veure pels nostres escenaris.

ESPILL.

CASATS

Aquesta paraula d'amor triomfant, de llibertat desitjada, d'horizons infinits pels joves aimants, innondava d'amorosa claror les seves penses atargades pel trasvals de la festa.

Un olor suau de tarongina, en esclat s'espargia pel nou hostatge nuviat, timidament, com a primeres senyals de primavera.

Un silenci religiós feia perceptible fins el respirar de la gentil parella, que a un cop de porta quedà lliure y agermanada dintre la nova habitació. Les ballades del convit seguien més sorolloses y rientes que may en l'hostatge dels pares d'ella. A moments, les vigues de l'habitació semblaven cedir ab sos cruiximents al pes dels dansaires que al ritme d'un plàcit vals, s'arremolinaven damunt d'elles. Passava aquell moment y el lliscar de les parellas tornava a confondre ab les notes, ara vibrants, ara apagades, de la música y ab el soroll de la pluja d'aquella tarde que devia estar amarantho tot.

Els joves aimants, gelosos d'aquell nou imperi de llibertat: se trovaven impresionats per aquell pas a una nova vida. Els dos estaven corpresos per la grandiositat d'aquell deslliurament. Tota la realitat de la paraula estimació encenia sos cors.

La tonada del vals dels balladors del convit arribava a ells com a recort d'una època de lluita, d'esclats d'amors perduts com bromera de xampany. Llibertat, llibertat que'ns ofereixes tota la plenitud del teu esser, deuriem, mormo-

lar intimament mentres s'endinsaven en aquell hostatge primaveral quina claror se desmaiava per moments al temps que apareixia mé blanch el vestit de la núvia com si s'impregnés dela blancuria de neu de la tarongina que anava marcintse sobre son pit. Ell se recolrà en un sofà y ella buscà dols repós mentres li preguntava amorosida: Te troves be? En Lluís may sentí tanta dolsura en la seva veu, responguentli a l'hora: Y tu?...

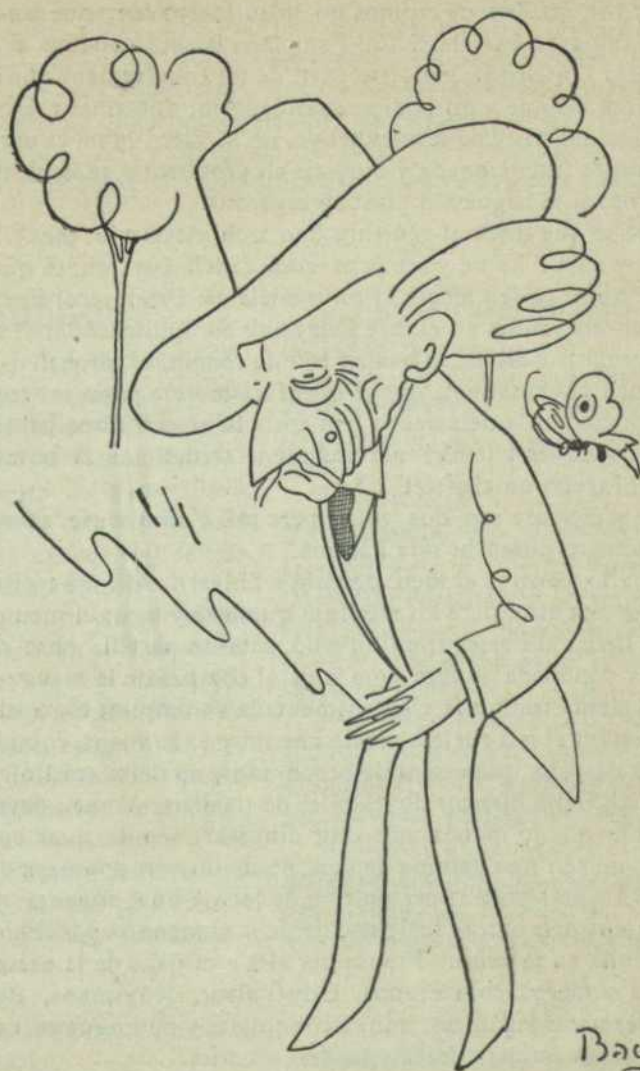
—Ara si, li digué Maria Rosa mirantlo de fit a fit pera que compregués tota la forsa d'aquelles paraules y tota la seva confiança de felicitat—Afegint que estava marejada, que desitjava aquest moment de solitud: no l'esperaves tu? Y en Lluís anava a contestar cariñosament a la pregunta quan una llum elèctrica y vivíssima il·luminà soptadament ses cares. Els dos en mudiren. Un terrotremol llarch y desigual produí una tremoladissa en els vidres del balcó. Quin trò—esclamà ella. Un xàtech pesat com d'una nuvolada que s'esqueixava en aigua s'imposà ab sa tanahor sorda y persistent. La claror fugí fent invisible aquell espatech d'aigua.

Tinch por! —esclamà Maria Rosa, apropantse mes a n'en Lluís, resignada a córrer per sempre més la seva sort—Sent to feresa, afegi. Atànset, responguè son aimant.

—Sents?—trona més lluny...

Les ballades del pis de sos pares seguien fent cruxir l'envigat del hostatge nuviat. A moments, perdudes en la tanahor de la pluja, se sentien les notes ondulants del ritme d'un vals. La fosca cubria de tenebres l'habitació. Les mans dels esposos se enlassaren en fraternal estreta. Y s'adormiren acoronats per l'olor de tarongina que's marcía, somiant un demà de plenitud, ab el despertar alegre d'una primavera feconda.

LEOPOLD NEGRE.

ELS
NOSTRES
ARTISTAS
EN
CARICATURA
1908

Narcís Oller

—Prou! . Déixim tranquil, no sigui tan pesat, no sigui tan cócora! Vàgi-ssen!—

Per fi, aixís me vaig poguer treure del davant a n'aquell comissionista que ja m'havia despertat impulsos de fermhi a cops de puny, tan nerviós me posava

Mes tot seguit, encara l'home no havia passat la porta del despaig, que ja calmats els meus nervis me va saber greu haverlo tractat tan barroerament. N'havia fet un xich massa, però ell dali, dali, volguentme fer pendre, si't plau per força, com si jo fos un calet fàcil d'embadocar, una Geografia pintoresca acompanyada de cromos il·luminats ab colors rabiosos de sanfaina. Que no coneixia potser que jo no

n'havia de fer res, que'ls seus cromos no m'enlluernaven, que'ans tot el contrari mes aviat m'e donaven basqueix? Ca! Esmolada la seva cobdícia al veurem home de llibres y mancat l'infelissot, per altre part, de tot coneixement que'l pogués orientar sobre quins eren els que a mi podien complàurem, s'obstinava en ferme quedar el seu. Y pera que desistís d'aquest empenyo, no hi valia, la meua cara de mal humor, ni alguna paraula intencionada y burleta: ell grosserot y adormit no va parar fins a ferme botar com si m'haguessin picat ab esperons.

Jo ja ho sé que tinch el genit un bon xich massa viu, mes li he tingut sempre, tan de noy com d'home y are ja es com fanch cuyt en el que l'estil o'ls dits de l'esculptor no hi poden afegir ni un modelatge. Prou recordo encare, com si fos ahir, que quan me reunia en el café Pelayo ab ea Quimet Bartrina, l'Angel Guimerà, l'Ixart y tants d'altres, m'havien tret de renom, *el coronel*.

Mes tinch la ventatja de que si m'enfurismo me passa tot seguit, car lo que'm domina es una estrabada dels nervis y'm costa ben poch d'apaibagarla si, palpant ab les meves mans seques y també nerviosament tremoloses la butxaqueta del pit de l'americana, hi trobo un cigarret.

Fumar y escriure son dos goigs pera mi. Fumo sense adonarmen y escrich, encare que fumant, posanthi tota l'ànima.

Jo'ls invito a entrar al meu despaig a l'hivern. Allí me trobaràn, ben calentò y recullit, dins una atmòsfera ab més fum que aire y tapat el meu cos mince per un folrat batí de llana; allí assegut en un sillò, sota un pastell, obra de la meua filla, entre glopada y glopada de fum, que ixen al compàs de la meua respiració, veuràn com la meua ploma tranquila y entenimentada va omplint el paper.

Mentrestant el gas cucleja plé de pressió y jo rumiant, rumiant, repasso sense vèurel el meu despaig, que essent de procurador, no deixa traslluir en lloch la prosaica y bon xich lletja blancor de les piles de trasllats. Al meu devant hi tinch una llibreria (moble que jo mateix me vaig dibuixar), en la qual en les rengleres de lloms, que segueixen una gamma de tons, desde un vert pompeyà o un gris avellana, fins a un negre mate, passant per un roig de foch y una noguera ressecada, poden llegirshi els noms dels autors insignes, desde'ls Goncourts y'ls Flauberts y tots els que feren farrolla en la vehina Fransa per allà a mitjans de la passada centuria, fins als que ja mes moderns, com France, Guy-Valvor, Huysmans, Rouanet, Prevost, Bourget, Sudermann y d'altres, m'han conquistat y he tingut gust en colleccionarlos al costat dels meus estimats francesos, dels setantes.

Mes, aquets amors, al confessarlos sense embuts y al tenir també en la meua biblioteca uns quans tomos de *La Revue Independante*, en la qual ja als anys vuitanta s'hi publicaven treballs de Mallarmé que a mi ja'm feyen riure, com els d'altres autors que per allà als noucents aquí s'han posat de moda y que jo no he volgut may pèndrem en serio, m'han valgut crear-me algunes antipaties, que potser s'han agravat a causa del meu genit viu, nerviós y franch.

Jo no callo per ningú. Convensut de que la franquesa es una virtut molt noble y varonil, dich arreu lo que se m'acut y si algú'm fa la contra, sens enfado, però ab gran nerviositat, aixeco la veu, esmolo la mirada y discuteixo. Mes a ningú guardo rencor y si un amich ve a veurem y al entrar al meu despaig me sorpren traduhint o escrivint, deixo la feyna y m'entrego a la conversa, alegre o seria, sia com se vulga, ja que tota m'es igual y en totes hi té bon pasturatge la meua ànima observadora y culta.

Y aquí vaig a posar punt, apremiat per la circumstància de tenir d'esser breu y olvidant de moment, mogut per la meua modestia, totes les virtuts que m'adornen, els remeto als meus amichs y admiradors, que no son pas poch, pera que'ls parlin de mi ab alabansa, segur de que cap d'ells ha de trahir a l'autor de *L'Escanya pobres*, *La Febre d'or*, *Pilar Prim*, etc., y traductor de obres tan remarcables com les de Giacosa y darrerament de *Papà Ministre*, quin éxit m'ha rejuvenit y alentat.

NARCIS OLLER.

EL LLADREGOT

Lligat de mans, el lladregot, es conduït per una parella de seguretat al Palau de Justicia. Pels carrers hi transita poca gent; ab la pluja la claror dels fanals y dels llums de les botigues esdevé d'una blancor humida; un no sé qué trist y pesant sembla despendies de tots aquells barris de la ciutat vella.

La parella de seguretat—ab el coll del capot ben alsat,—mena un pas cansoner; l'un es jove, sense res a la cara, ulls negres, lluent; l'altre, cabells blancs, bigoti espès, ulls grisos, apagats. El jove taral·leja una cansò d'una sarsuela popular; el vell camina silenciós, com ensimismat en pregones meditacions. De prompte, y sense adonarsen relleixa dins un clot d'aigua fangosa que s'ha enxarcat en l'empedrat. Ab veu fosca mormola:

—Quin temps!

El jove, sense parar la cansò, mou el cap en senyal afirmatiu.

—... Y quin ofici!—afegeix el vell.

Ara el jove mastega entre-dents:

—Ja teniu rahò... y quin ofici el nostrel...

Abdòs s'apropen pera seguir la conversa.

El vell explica a n'el jove les seves trifulgues: es casat, ab cinch fills, el més gran cumplia el servey; el segon—l'únich que el podria ajudar ab quelcom,—el té al llit, tant malalt que els metges opinen que si en surt quedarà tant aixafat que no serà bó pera res.

—Y els altres?—interromp el jove ab indiferencia.

—Oh els altres! son petits, només duen que gastos y ab el meu sóu no n'hi ha pera res... Es trista la vida dels pobres!...

El jove cargola un cigarret. El vell segueix queixantse, monotonament, de els homes, de la vida, del temps, de tot... Al arribar enfront del Palau de Justicia, calla per breus moments: després s'encaira ab el lladregot y ventantli un cop a l'espatlla li engalta:

—Ja pots estar content mala pessa!... Paraula de que per uns quans dies te ompliràs el ventrell sense que't costi cap ral... Es una ventatge veritat?...

Y satisfet de la sortida riu ab rialla estranya, crudel... El lladregot el goita descaradament, mastega una blasfemia y escup despreciativament a terra.

*

El jutge de guardia comensa l'interrogatori: es un vellet sech, nerviós, mitg calvo; que enraona ab el nas; gasta ulleres d'or, ab cadeneta també d'or y els seus ulls, a través dels vidres, fan l'efecte de dos terrossets de gel. El policia vell explica sense interrompres, com una lliçó apresada de memoria, el fet: sencillament dues pessas de roba arramblades d'una Sastreria en un moment de descuit de l'amo y de la dependencia. El jutge escolta acariciantse la barbata ab una ploma; quan el guardia acaba, apunta els seus ulls al rostre del lladregot y ab tò aspre, sech, autoritari, li

pren declaració. El lladregot, sense inmutarse, respón ab monosílabs l'enfilall de preguntes. Finalment el jutge sospira dues o tres voltes, s'aixuga suaument, ab el mocador els ulls humits, y dona ordres pera que tanquin al lladregot.

*

Fins quan durarà aquella vida de presó? Heusaquí l'única cosa que preocupa al lladregot. Ell, —acostumat a corre d'assi y d'allà,—s'ensopeix horriblement dintre aquelles quatre parets; l'aire que entra per l'enreixada finestra es insuficient als seus pulmons acostumats a respirar a pleret...

Ab el temps que es a la presó ni la més petita ombra de remordiment s'ha desvetllat en el seu cervell embrutit pel vici; només sent que odi contra tot y contra tothom... Riu, al recordar els gestes y les exclamacions que llensava l'amo de la Sastreteria perseguintlo: era vermell de cara, d'una vermellor innoble: en el seu cap menut hi voleiava un casquet

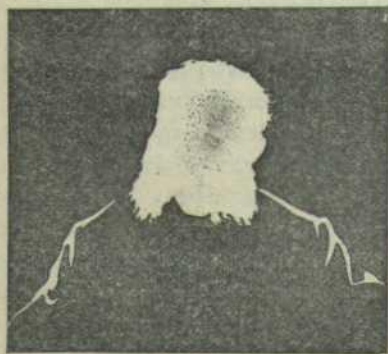
de franges daurades: com que era gras, al corre, s'agafava el ventre ab una mà, mentres que ab l'altre l'amenassava ab una mitja cana. Tant mateix era ben ridícula l'imatge d'aquell home que per dues pessés de roba removía cel y terra!..

El lladregot fa promesa de no obrar, en endavant, ab tanta lleugeresa: calia —abans de llensarse a noves empreses,— aprendre de robar sense caure en mans de la policia; somriu ab satisfacció, presentint que mercès a les seves coneixences, no li costarà gaire ferse destre en l'ofici...

...Ara el lladregot només pensa que ab els companys... Ja! ja! ja! El dia que el posin en llibertat, en celebració, els hi pagarà, en companyia de quatre o cinch dones, el beure... Probablement la festa acabaria ab una borratxera y altres esbarjos, no menys denigrants pel cos y per l'ànima... El lladregot, tombat en el jàs, frueix totes les delícies d'aquell dia somniat...

MANEL CREHUET PARDAS.

SECCIÓ POPULAR

¿De qui son aquets retrats?

Pera mellor orientació dels nostres llegidors, podem afegir que son d'uns catalans il·lustres morts ja fa alguns anys.

Els solucionistes tindran a bé, al enviar els noms d'aquests dos catalans preclars, juntarhi alguns lleugers datos biogràfics, oferint als 5 primers solucio-

nistes de Barcelona y als 5 primers de fora, que a mes d'endevinar els noms de els dugues persones retratades, donguin els datos biogràfics ab major sobrietat y ab més correcció de llenguatge, un trimestre franch de la revista DE TOTS COLORS Exemple de com cal enviar la solució: Suposem que el retratat sigués en Frederich Soler (Pitarra). Nasqué a Barcelona l'any 1839 y morí en la mateixa ciutat en 1895. Fou el creador del Teatre Català; Mestre en Gay Saber y enginyós humorista. Les obres mes notables son *La Rosa Blanca*, *La Dida*, *Batalla de Reynas*, etc.

Els solucionistes deuràn escriure la solució, precisament en el butlletí que vé inclòs en el número.

Adagis del mes de Mars

Aigua de Mars, herba als sembrats.

—

Mars Marsot

mata a la vella a la vora del foch
y a la jova si pot.

—

Mars ventós. Abril plujós.

—

Tardes de Mars recull els remats.

—

Mars Marsó que no'l vegi'l cigró.

—

Calor de Mars avensat posa'l cap molt sanejat.

—

Es refrà que pots dir d'esma
Que passat el Carnaval
Sempre vindrà la Quaresma.

*

¿Quin arbre es el millor?

—La palma de la mà.

¿Y la joguina més estimada?

—Les nines dels ulls.

¿Y la fruita mes guardada?

—La nou del coll.

¿De quins lligaments estàs més segur?

—Dels nussos dels dits.

¿Quines fustes son les que mes aprecies?

—La post del pit, les barres de la boca y la viga de la esquena.

¿Quina classe d'especies t'agraden més?

—La canyella de la cama.

¿Quins instruments te son més agradosos.

—Les trompes d'Eustaqui.

¿Y lo que menos pots sentir?

—L'òs de la musica.

*

Un amich trova a un altre:

—Tu mira, m'hauries de deixar dèu pessetes.

—No mes ne porto cinch.

—Dónamelas y no mes deuràs un duro.

Preguntes y respostes

Obrim una secció de preguntes y respostes ahont serà admesa tota la col·laboració que sia interessant y educativa, tant responent a lo que's publiqui, com preguntant per coses ignorades per la generalitat y que interessin esser conegudes.

—

A Barcelona hi ha un carrer que porta'l nom de *Miserferrer*. ¿Qui era aquest personatge?

—

Se desitja saber quina es l'obra més dolenta de Barcelona que hi ha en la vía pública.

Correspondencia

A. S.: Gracies del seu interès. N'anirà un, però altre vegada busquils encara mes graciosos. Ll. B.: Aceptat. J. J.: No puch acceptar la tarjeta perquè no entra en l'indole d'aquesta secció. De totes maneres mil mercès de l'atenció y li agrairém altres coses que no siquen les vulgars xarades, targetes, etc. F. B.: Vosté'n sap molt, envihi sovint. P. R.: No'ns podem ficar en política.

Donem en el present nombre l'últim plech de setze pàgines de

La llàntia del odi

tragedia de Gabriel D'Annunzio, traduïda per Salvador Vilaregut.

Repartim també el tercer plech de vuit pàgines de

La fortuna boja

comedia en quatre actes de'n Joseph Morató, que ab tant d'èxit segueix representantse a Romea.

En el nombre vinent, a més del quart plech de

La fortuna boja,

repartirem les hermoses cobertes que hem ideat per la enquadernació de

La llàntia del odi,

y el retrat de'n d'Annunzio tirat correctament sobre paper satinat. Desseguida comensarem a publicar

Papà ministro,

drama en tres actes de'n Rovetta qual traducció catalana, de l'eminent Narcís Oller, ha estat un dels èxits més grans de la present temporada.

Y tornem a pregar als nostres lectors que, en ventatge propia, procurin conservar els folletins en el mateix estat en que'ls seràn entregats; això es: sense ni replegarlos ni tallarlos. Aixís, en son día, ens facilitaràn moltíssim el ferne una enquadernació ben pulcre y artística, sense que tinguem necessitat de guillotinar els exemplars, cosa que, com es sabut, desmillora en gran manera la bella presentació dels llibres.

DE TOTS COLORS no pot menys que desde ses humils planes felicitar-se y felicitar a tot Barcelona per el comensament de les obres d'enderroch de la reforma interior. Barcelona te d'estar d'enhorabona. ¡Per fi ha arribat l'hora tan desitjada, aquella hora que feia somriure als pessimistes ab un agre-dols perdona vides, aquella hora qu'encenia els ulls d'entusiasme als optimistes! Ara que es aquí, ara que la tenim l'hora desitjada, sembla no res... ¡Oh mon miserable aquets en que'ls somnis sempre son més hermosos, més feridors, més estimats que les realitats palpables! Repiquin les campanes, escampis als quatre vents la nova benedida... ¡Barcelona!... ¡Barcelona la trista, la negra, la de les bombes y les vagues, la dels tiros y epidemies, triómf, creix, y tota sola, malgrat y anar a contra vent, avensa resoluta y ferma com nau ben cerclada!... ¡Barcelona! Barcelona la trista es fa un nóu vestit, Barcelona la pobra, s'engrandeix. Barcelona l'infecte, se saneja!... No mort, no morirà... ¡May han mort a una donzella les migranyades dels setz anys!... Barcelona viurà. Viurà radiant vora la blava mar llatina, sota l'hermós cel meridional y'l seu nom y la seva fama evocaràn a propis y a estranys. belles clarors, dolsos ambients, treball y cultura y plaçits sejorns en ella!

¡Pervindre, obralí's brasso

Aquets dies s'ha ocupat la premsa estrangera y fins algun periódich d'aquí d'una estrena de Roberto Braco a Italia. L'obra's titula *Nellina*. Ha sigut molt discutida, ha fet molt soroll en aquella terra en la que el seu art drámatic s'imposa a tot el món.

Pels extractes que publiquen els periódichs sembla que el nou drama de Braco es una obra filosófica y d'assumpte

un xich escabrós. A veure quin dia alguna companyia italiana'ns la posarà per aquí.

En una de les passades sessions de l'Ajuntament va pendres en consideració una proposta firmada pels Srs. Bastardas, Rogent y Mundi, pera que's destinin 20.000 pessetes per reproduir en bronze algunes de les escultures que posseeix el Museu Municipal, les que s'intalarían en les places de Catalunya, Urquinaona y Tetuán.

Trobem molt laudable tal proposta, més cal que les obres que's reproduxin siguin escullides y de lo que més honra'l Museu, ja que tots sabem que si bé hi han exemplars, notabilíssims, n'hi han en gran quantitat que son detestables, o arcàichs y en aquest últim cas tant sols fariem que allargar la llista dels adefesis que respecte a monuments patim a Barcelona.

En el teatre Principal estàn ensejantse un parell d'obres importants: un drama en tres actes de'n Riera y Bertràn, escriptor que feia temps no produia per la escena y una altra obra en tres actes original de la distingida escriptora que firma ab l'pseudonim de Felip Palma.

Nostre amich el notable escriptor En Xavier Viura ha acabat un nou llibre de poesies, de genre relligiós, titolat *Fides* del qual ja hem tingut el gust de darne qualche mostra als nostres llegidors. Dit volúm està a punt de darse a la estampa.

No dubtem de que *Fides* serà un exit per l'esquisit poeta.

Ens ha sorprés veure que s'ha batejat el nou edifici del Orfeó ab el nom de «Palau de la Música Catalana», car si bé

es cert que'l nom no fá la cosa ens sembla que tothom ha dit y seguirà dient a n'aquella casa: «La casa del Orfeó» o «El casal del Orfeó» Además, moltes seràn les vegades qu'allí s'hi fara musica que no serà catalana però lo que no passarà may, es que'n aquella casa deixi d'haver-hi hostatjat l'Orfeó Catalá.

Preguem als nostres corresponssals la devolució dels exemplars que casualment els sobrin dels nombres atrassats d'aquesta Revista, donchs ens trobem ab que, per servir la constant demanadissa que se'ns fa, no'ns queda altre remey que anar reimprimint tots els nombres, cosa que, com se comprén, ens fa perdre molt temps y ens origina gastos estrordinaris.

A can Parés hi hagut la exposició de la «Societat d'Artistes Catalans» que ha resultat d'un bon conjunt y notable en molts conceptes. Lo que més nos ha interessat son les sanguines d'en Feliu y les personalíssimes y vibrants escultures dels germans Oslé.

CORRESPONDENCIA

R. M.: Es poca cosa. J. de M. y B.: Igual li dich. E. B. y R.: Donguis per aludit. J. M. G. P.: Prenem nota de la seva advertencia. J. O.: Ens admira la constancia de vostè però encara no'ns convencen els seus treballs. J. P. P.: Vostè mereix totes les nostres atencions y per xó sentim tant que's prengui les coses malament. No hem fet mes que donarli la opinió que'ns demanava y dirli que ens manca temps per contestar particularment la infinitat de cartes que rebem... Y'ns sembla que, parlar aixis, no es pas donarli motiu per ofendres o amargarse. P. Ll. C.: Queda complagut. Respecte als versos, confessem que va ser un malentés.

No's tornen els originals.

Imp. DE TOTS COLO

Obres publicades per la casa Editorial BARTOMEU BAXARIAS

Passatge de Mercader, 10. - BARCELONA

Obra Nacional

Diccionari Català

Conté'l llenguatge complet de

Catalunya, Mallorca, Valencia, Rosselló y Sardenya, Clàssich y Modern

Triplica al mes complet dels publicats

Forma aquesta interessant obra **tres** grans volums, al preu de **72** pessetes ricament enquadernat ab tapes d'elegant dibuix, de tela y llom de pell.

Pot adquirirse completa, desseguida, pagantla a plassos de **5 ptes. mensuals**

Obres Dramàtiques de POMPEU CREHUET

publicades per la casa BAXARIAS

LA MORTA, un acte. 1 pesseta

BOCA D'INFERN, monòlech. 50 céntims

CLAROR DE POSTA, un acte. 1 pesseta

Dietari de la Guerra á Cervera

Des del any 1462 al 1465

per

Francesch Carreras y Candi

Aquesta interessant obra que forma sols un volum de 224 planes, se ven al preu de **4** pessetes